

NIELS ØRGAARD
KONKURSRET

2. UDGAVE

JURISTFORBUNDETS FORLAG

KONKURSRET

er sat med Times og trykt i Gullanders Bogtrykkeri a-s, Skjern
Bogbinderarbejdet er udført af Carl Nielsens Bogbinderi, Odense
ISBN 87-574-1631-1

3. oplag 1978

Forord

I denne bog, der hermed foreligger i 2. reviderede og udvidede udgave, behandles den del af konkursretten, der har materielretlig karakter – d. v. s. reglerne om konkursboets aktiver, omstødelse i konkurs og konkursboets passiver. Fremstillingen omfatter tillige reglerne om betalingsstandsning og konkursens begyndelse. Derimod er de udpræget procesretlige regler om fremgangsmåden ved opgørelse og deling af et konkursbo og i det hele taget de regler, der regulerer skifte-rettens virksomhed i forbindelse med konkurs, ikke omtalt i bogen.

Fremstillingen bygger på den nye konkurslov – lov nr. 298 af 8. juni 1977 – som træder i kraft den 1. april 1978. I øvrigt er der ikke taget hensyn til materiale, der er fremkommet efter den 31. maj 1977.

Jeg takker stud. jur. et merc. Tommy V. Christiansen, der har udarbejdet bogens registre, og institutionssekretærerne Hanne Christensen og Mona Nørgaard, som har renskrevet manuskriptet.

Niels Ørgaard

anmeldt : U78B/93

Indhold

KAPITEL 1. INTRODUKTION	1
1. Fordringer	1
2. Konkurs og andre former for tvangsfuldbyrdelse af fordringer	2
3. Konkursretten	3
4. Konkursloven	4
5. Oversigt over retsvirkningerne af konkurs	6
KAPITEL 2. KONKURSBETINGELSERNE	9
1. Indledning	9
2. Hvem kan erklæres konkurs	9
3. Konkurs efter en fordringshavers begæring	13
3.1. Kravene til fordringen	13
3.2. Insolvensbetingelsen	20
4. Konkurs efter skyldnerens begæring	24
5. Konkurs uden begæring	26
KAPITEL 3. OVERGANGEN TIL KONKURS	28
1. Konkursens begyndelse	28
2. Betalingsstandsningsstadiet	28
2.1. Fristdagen	29
2.2. Etablering af betalingsstandsningsstadiet	30
2.2.1. Anmeldelse om betalingsstandsning	31
2.2.2. Begæring om tvangsakkordforhandling	32
2.2.3. Konkursbegæring fra en fordringshaver	32
2.3. Betalingsstandsningsstadiets tidsmæssige udstrækning og ophør	33
3. Retsvirkningerne af betalingsstandsning	35
3.1. Omstødelsesfrister	35
3.2. Udlæg	35
3.3. Skyldnerens dispositioner	36
3.3.1. Tilsyn ikke beskikket	39

3.3.1.1. Konkurslovens § 72, stk. 1	40
3.3.1.2. Konkurslovens § 72, stk. 2	43
3.3.2. Tilsyn beskikket	45
4. Retsstillingen efter konkursdekretets afsigelse	50
4.1. Skyldnerens dispositioner	50
4.1.1. Skyldnerens urådighed	50
4.1.1.1. Anteciperet urådighed	50
4.1.1.2. Uanmodet forretningsførelse for konkursboet	52
4.1.2. Skyldnerens legitimation	52
4.2. Individualforfølgning	55
KAPITEL 4. PRIORITETSBESKYTTELSE OG EKSSTINKTION	57
1. Indledning	57
2. Konflikter mellem konkursboets ret og rettigheder stiftet ved individualforfølgning (udlæg og arrest)	59
2.1. Udlæg foretaget før konkursen	61
2.2. Konkursboets ret til skyldnerens formue	64
2.3. Konkursens eksstinktive virkning	65
3. Konflikter mellem konkursboets ret og rettigheder stiftet ved aftale	67
3.1. Rettigheder stiftet før konkursens begyndelse	68
3.1.1. Prioritetsbeskyttede rettigheder	68
3.1.2. Konkursens eksstinktive virkning	72
3.2. Rettigheder stiftet efter konkursens begyndelse	77
3.2.1. Fast ejendom	78
3.2.2. Løsøre	79
3.2.3. Simple fordringer	82
3.2.4. Omsætningsgældsbreve og andre negotiable dokumenter	83
3.2.5. Penge	84
KAPITEL 5. KONKURSBOETS AKTIVER	86
1. Skyldnerens formue	86
2. Kun skyldnerens formue	86
2.1. Ugyldige aftaler	87
2.2. Proforma-aftaler	88
2.3. Gyldige aftaler	89
2.3.1. Fakultativ indtræden	90
2.3.1.1. Boet indtræder	92
2.3.1.2. Boet indtræder ikke	99

2.3.2. Aftaler boet ikke kan indtræde i	104
2.3.3. Automatisk indtræden	106
2.3.3.1. Leje af fast ejendom	107
2.3.3.2. Arbejdskontrakter	110
3. Skyldnerens erhvervelser under konkursen	115
3.1. Arv	115
3.2. Skyldnerens indtægter ved egen virksomhed	117
4. Ikke hele skyldnerens formue	119
4.1. Aktiver undtaget fra kreditorforfølgning	119
4.1.1. Båndlagt arv og gave	119
4.1.2. Personlige rettigheder	120
4.1.3. Livsforsikring	120
4.2. Aktiver undtaget fra udlæg	121
KAPITEL 6. OMSTØDELSE	122
1. Omstødelse i almindelighed	122
1.1. Omstødelsereglernes anvendelsesområde	122
1.2. De tidsmæssige betingelser for omstødelse	124
1.3. De omstødelige handlinger	126
1.4. Omstødelse over for skyldnerens »nærstående«	129
1.5. De subjektive betingelser for omstødelse	130
1.6. Ugyldighed og omstødelse	134
1.7. Kreditor eksstinktion og omstødelse	135
2. Omstødelse af kreditorbegunstigelser	135
2.1. Den generelle regel om omstødelse af kreditorbegunstigelser i konkurslovens § 74	136
2.1.1. Tidsmæssige betingelser	136
2.1.2. De omstødelige dispositioner	137
2.1.2.1. Kun kreditorbegunstigelser	137
2.1.2.2. Kun utilbørlige kreditorbegunstigelser	142
2.1.2.3. Kun dispositioner	146
2.1.2.4. Konkurslovens § 68	147
2.1.3. De subjektive betingelser	150
2.2. Konkurslovens § 67 og § 70	151
2.2.1. Tidsmæssige og subjektive betingelser	151
2.2.2. De omstødelige dispositioner	153
2.2.2.1. Betaling med usædvanlige betalingsmidler	153
2.2.2.2. Betaling før normal betalingstid	159
2.2.2.3. Betaling med fatalt store beløb	162

2.2.2.4.	Panteret for tidligere stiftet gæld	162
2.3.	Konkurslovens § 72, stk. 1	167
2.3.1.	De omstødelige dispositioner	168
2.3.2.	De subjektive betingelser	169
3.	Omstødelse af udlæg	170
3.1.	Konkurslovens § 71	170
3.1.1.	Tidsmæssige og subjektive betingelser	170
3.1.2.	De omstødelige handlinger	171
3.2.	Andre omstødelsesmuligheder	173
4.	Omstødelse af forringende dispositioner	174
4.1.	Gaver og afkald på falden arv	175
4.1.1.	Tidsmæssige og subjektive betingelser	176
4.1.2.	De omstødelige dispositioner	176
4.1.2.1.	Gaver	176
4.1.2.2.	Arveafkald	179
4.2.	Løn til skyldnerens nærstående	180
4.2.1.	Tidsmæssige og subjektive betingelser	180
4.2.2.	De omstødelige betalinger	181
4.3.	Dispositioner foretaget efter fristdagen	183
4.4.	Den generelle regel om omstødelse af forringende dispositioner i konkurslovens § 74	185
4.5.	Omstødelse efter lovbestemmelser uden for konkursloven	189
4.5.1.	Livsforsikringspræmier	189
4.5.2.	Tantieme til bestyrelsesmedlemmer og direktører	190
5.	Retsvirkningen af omstødelse	191
5.1.	Omstødelse efter de objektive og objektiverede regler	191
5.1.1.	Betaling	192
5.1.2.	Viljesbestemte panterettigheder og retspanterettigheder	193
5.1.3.	Overdragelse til eje	194
5.2.	Omstødelse efter de subjektive regler	195
5.3.	Retablering eller udligning	196
5.4.	Lempelse af omstødelseskrav	196
5.5.	Forholdet til modtagerens aftaleerhververe	196
5.6.	Særligt om omstødelse ved betaling af eller sikkerhedsstillelse for gæld sikret ved kaution eller pant stillet af tredjemand	197
5.6.1.	Omstødelse kan ske over for fordringshaveren	197
5.6.2.	Omstødelse kan ikke ske over for fordringshaveren	200
6.	Frister for sagsanlæg	202

KAPITEL 7. KONKURSBOETS PASSIVER	203
1. Kravene mod boet og konkursordenen	203
2. Primære massekrav	204
2.1. Karakteristik af kravene	204
2.2. De enkelte krav	205
2.2.1. Begravelsesomkostninger	205
2.2.2. Omkostninger ved konkursens indtræden	206
2.2.3. Boets forpligtelser	206
2.3. Massekreditorenes »konkursorden«	209
3. Sekundære massekrav	210
3.1. Massekrav fra tvangsakkord og frivillig akkord	211
3.2. Omkostninger fra likvidation af et aktieselskab eller et anpartsselskab	214
4. Konkurskreditorene	215
4.1. Almindelige regler om konkurskreditorene	215
4.1.1. Kreditorer og indskydere	215
4.1.2. Fordringernes stiftelsestid	216
4.1.3. Fordringernes indhold	218
4.1.4. Fordringernes opfyldelsestid	219
4.1.5. Betingede fordringer	219
4.1.6. Fordringernes størrelse	221
4.2. Konkurskreditorenes »konkursorden«	223
4.2.1. Lønprivilegiet	223
4.2.1.1. Konkurslovens § 95	223
4.2.1.2. Overførelse af privilegiet	231
4.2.1.3. Lønmodtagernes Garantifond	233
4.2.1.4. Krav med tilknytning til ansættelsesforholdet	234
4.2.2. Leverandørprivilegiet	235
4.2.3. De simple kreditorer	236
4.2.4. De efterstillede krav	236
4.3. Modregning	240
4.3.1. Afviklingsmodenhed	242
4.3.2. Udjævnighed	242
4.3.3. Gensidighed	243
4.3.4. »Retskraft«	245
4.3.5. Særlige udelukkelsesgrunde	246
4.3.6. Betingede fordringer	247
4.3.7. Modregning trods overdragelse af hovedfordringen	247
4.3.8. Omstødelsesbegrænsninger	248

4.3.8.1. Modfordringen	249
4.3.8.2. Hovedfordringen	253
4.3.8.3. Overskud af håndpant	254
4.4. Fordringer sikret ved solidarisk hæftelse eller sikkerhed stillet af tredjemand	255
4.4.1. Solidarisk hæftelse	256
4.4.2. Pant stillet af tredjemand	261
5. Krav på foreløbig A-skat	261
5.1. Karakteristik af skattevæsenets krav på A-skat hos den indeholdelsespligtige	262
5.2. A-skatter af løn for arbejde i konkursboets tjeneste	264
5.3. A-skatter af indkomst hidrørende fra tiden før konkurs- dekretets afsigelse	264
5.3.1. A-skatter af løn udbetalt af skyldneren	264
5.3.2. A-skatter af lønrestancer m. v.	266
6. Fyldestgørelse af panterettigheder	270
6.1. Almindelige regler om panthaveres krav	271
6.2. Fyldestgørelsesmåden	272
6.2.1. Fyldestgørelse gennem boets realisation af pantet	273
6.2.2. Håndpanterettigheder	274
6.2.3. Særligt om tilbageholdsret	275
Litteraturfortegnelse	276
Sagregister	279
Domsregister	293
Lovregister	295

KAPITEL 1

Introduktion

1. Fordringer

Ved en fordring forstås *et retsbeskyttet krav på en ydelse*. Fordringshaverens krav kan bestå i, at skyldneren skal betale en sum penge, levere løsøre, stille en fast ejendom til fordringshaverens rådighed, udføre en transport, præstere et arbejdsresultat, udføre arbejde som arbejdstager for fordringshaveren o. s. v. Ved rigtig ydelse forstås den ydelse, skyldneren skal præstere for at bringe fordringen til ophør ved opfyldelse. Et udsagn om, at skyldneren er forpligtet til at opfylde en fordring efter dens umiddelbare indhold, er imidlertid ikke helt dækkende. At en fordring nyder *retsbeskyttelse* betyder ganske vist, at fordringshaveren kan forlange retsordenens bistand til gennemførelse af sit krav, hvis skyldneren ikke opfylder frivilligt, men heri ligger ikke, at en fordring altid kan gennemtvinges in natura. I mange tilfælde må fordringshaveren affinde sig med, at fordringen omsættes til et pengekrav enten på domsstadiet eller på fuldbyrdelsesstadiet.¹

Et fællestræk for alle fordringer er, at skyldneren hæfter personligt for opfyldelsen – d. v. s. at han hæfter med hele sin formue. For nogle fordringer er skyldnerens personlige hæftelse kun af sekundær betydning. Det gælder, f. eks. hvis fordringshaveren til sikkerhed for fordringens opfyldelse har fået en prioritetsbeskyttet panteret i et aktiv tilhørende skyldneren, eller hvis fordringshaverens krav er sikret ved et gyldigt ejendomsforbehold.

For at aktualisere den personlige hæftelse må en fordring, der lyder på andet end penge, omsættes til et pengekrav. Svagheden ved den personlige hæftelse er, at dens genstand er skyldnerens til enhver tid værende formue. En skyldneren på tvangsfuldbyrdelsestidspunktet

¹ Jfr. nærmere Gomard: Naturalopfyldelse s. 11 ff, samme: Fogedret s. 146 ff, Stig Jørgensen: Kontraktret 2. bind s. 83 ff og Ussing: Almindelig del s. 60 ff.